

۳ ۵ ۲ ۲

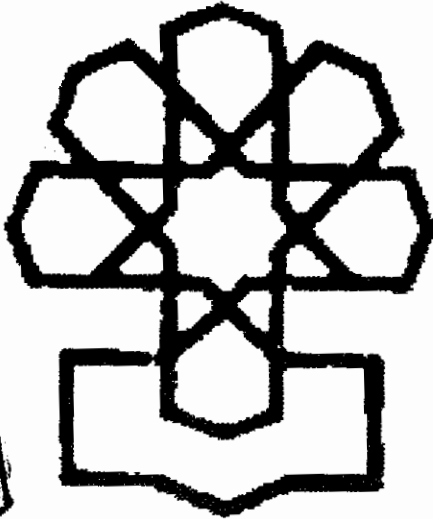

وضعیت پروژه‌های عمرانی در لایحه بودجه ۱۳۸۰

همسنجی مصوبات قانون برنامه سوم توسعه و لایحه بودجه ۱۳۸۰

درباره لایحه بودجه ۱۳۸۰ - شماره (۲۲)

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و اطلاع‌رسانی و اسناد و کتابخانه ملی
شماره: ۱۸۲۷۱
تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۷

کدموضوعی: ۱۶۰

شماره مسلسل: ۵۸۹۸

وضعیت پروژه‌های عمرانی در لایحه بودجه ۱۳۸۰

کدموضوعی: ۱۶۰

شماره مسلسل: ۵۸۹۸

۱- مقدمه

سبب هزینه‌های عمرانی دولت به هزینه‌های جاری از سال ۱۳۳۸ تاکنون همواره کم‌تر از یک بوده و این امر نشان می‌دهد که همیشه مخارج مصرفی دولت بیش از مخارج عمرانی آن است و سهم کم‌تری از پرداخت‌های دولت به پروژه‌های عمرانی اختصاص می‌یابد. در قانون برنامه دوم توسعه در سال آخر برنامه ۱۳۷۸ نسبت هزینه‌های عمرانی به جاری و نیز نسبت هزینه‌های عمرانی به کل پرداخت‌های دولت باید به ترتیب برابر با ۹۲ و ۴۸ درصد باشد، اما این هدف با شکست مواجه شده و در عمل این نسبت‌ها به ترتیب برابر با ۳۶/۵ و ۲۶/۷ درصد بوده است. نکته دیگر این که هر گاه دولت با محدودیت‌های مالی (کسری بودجه ناشی از کاهش درآمدهای نفتی) مواجه شده، این کسری را عمدتاً از محل کاهش هزینه‌های عمرانی جبران نموده است.

در سال‌های گذشته اعتبارات عمرانی بدون توجه به گزارش‌های نظارتی و صرفاً براساس چانه زنی دستگاه‌های اجرایی تصویب و تخصیص داده شد و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در رابطه با تهیه، انتخاب و ارزیابی فنی و اقتصادی طرح‌ها آن نقش نظارتی را که بایست داشته باشد، نداشته است. تعداد پروژه‌های عمرانی علی‌الخصوص قبل از برنامه دوم توسعه افزایش یافته و سبب نامتعادل شدن حجم طرح‌های در دست اجرا و بودجه عمرانی کشور شده است که خود عامل بروز مشکلات اجرایی و افزایش متوسط دوره اجرای طرح‌های عمرانی گشته و موجود مشکلات بیشتر گردیده است.

در این مطالعه ابتدا برخی مواد قانون برنامه سوم توسعه که در پی حل این مشکلات و مسائل هستند بررسی خواهند شد و پس از آن به انطباق لایحه بودجه ۱۳۸۰ با قانون برنامه سوم توسعه می‌پردازیم و در پی پاسخ‌گویی به سؤال زیر هستیم:

با توجه به قانون برنامه سوم توسعه آیا تحولی در وضعیت مالی و اجرایی پروژه‌های عمرانی ملی در لایحه بودجه ۱۳۸۰ دیده می‌شود یا خیر؟

۲- برنامه سوم توسعه و پروژه‌های عمرانی

مهم‌ترین راهکارها و اقداماتی که در قالب قانون برنامه سوم توسعه برای بهبود وضع پروژه‌های عمرانی به تصویب رسیده است به شرح زیر می‌باشد:

بندب ماده ۶۱: محدودیت آغاز طرح‌ها و پروژه‌های جدید (شروع طرح‌های جدید و افزودن پروژه‌های جدید به طرح‌های قبلی): تنها پس از مطالعات توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، انجام مطالعات خارجی تفصیلی، حصول اطمینان از وجود اعتبار کافی یا تأمین منابع، با توجه به تعهدات طرح‌های عمرانی در دست اجرای هر یک از دستگاه‌های اجرایی امکان‌پذیر است.

بندج ماده ۶۱: اعمال مهندسی ارزش: دستگاه‌های اجرایی موظفند طرح‌های عمرانی در دست اجرای خود را به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه به منظور ساده سازی و ارزان سازی مورد بازنگری قرار دهند.

بندد ماده ۶۱: سازمان برنامه و بودجه موظف است با همکاری دستگاه‌ها اولویت بندی طرح‌های عمرانی در دست اجرا را برای تخصیص اعتبار و تعیین زمان خاتمه با توجه به میزان پیشرفت کار، به منظور صرفه جویی و تسریع در اجرا، حداکثر تا پایان سال ۱۳۷۹ اولویت بندی کند.

ماده ۷۸: عناوین برنامه‌های عمرانی و آن دسته از وظایف دولت که نتایج کارکردی آن از محدوده استان فراتر نباشد، باید در قالب بودجه استانی تأمین اعتبار شود.

۳- لایحه بودجه ۱۳۸۰

در این قسمت به انطباق لایحه بودجه ۱۳۸۰ با قانون برنامه سوم می‌پردازیم و در پی

پاسخ‌گویی به این سؤال که با توجه به قانون برنامه سوم توسعه، آیا در لایحه بودجه ۱۳۸۰ تحولی در وضعیت مالی و اجرایی پروژه‌های عمرانی دیده می‌شود یا خیر؟

در لایحه بودجه ۱۳۸۰، بودجه عمرانی با ۲۹ درصد رشد از ۲۶۳۷۰/۲ میلیارد ریال به ۳۴۰۳۲/۵ میلیارد ریال افزایش یافته و نسبت اعتبارات عمرانی به بودجه جاری و کل پرداخت‌های دولت به ترتیب برابر با ۳۳ و ۲۴/۹ درصد است. در دو سال اول برنامه سوم توسعه (مصوب ۱۳۷۹ و لایحه بودجه ۱۳۸۰) این دو شاخص در پایین‌ترین سطح خود در طول چندین سال گذشته قرار دارند و تحولی مثبت در روند و شاخص فوق‌دیده نمی‌شود.

در لایحه بودجه ۱۳۸۰، ۱۵۵ طرح ملی^۱ جدید در نظر گرفته شده است که با اعتباری حدود ۸۵۰ میلیارد ریال حدود ۴/۰۴ درصد از اعتبارات طرح‌های ملی کشور در سال ۱۳۸۰ را شامل می‌شود. ۴/۷ درصد تعهدات مالی سال‌های بعد مربوط به پروژه‌هایی است که در سال ۱۳۸۰ آغاز خواهد گردید و مجموع اعتبارات مورد نیاز برای سال‌های بعد حدود ۶۰۰۰ میلیارد ریال می‌باشد.

(ارقام - میلیارد ریال)

جدول ۱

عنوان	بودجه سال	تعداد طرح‌های		نسبت (۲) به (۳) (درصد)
		عمرانی ملی جدید	بودجه طرح‌های عمرانی جدید (۲)	
	۱۳۷۹	۲۱۰	۲۲۰۰	۲۳
	۱۳۸۰	۱۵۵	۸۵۰	۴۰۴

جدول ۱ نمایانگر این مطلب است که سازمان مدیریت و برنامه ریزی در سال ۱۳۸۰ و در اجرای ماده ۶۱ قانون برنامه سوم توسعه در جهت محدود نمودن طرح‌های عمرانی جدید حرکت می‌نماید و برای اتمام پروژه‌های در دست اجرا می‌کوشد.

در لایحه بودجه ۱۳۸۰، ۴/۷ درصد تعهدات مالی سال‌های بعد مربوط به پروژه‌هایی است که در سال ۱۳۸۰ آغاز خواهد شد. مجموع تعهدات این گروه (برآورد اعتبارات مورد نیاز سال‌های بعد و لایحه ۱۳۸۰) برابر با حدود ۶۰۰۰ میلیارد ریال است. همچنین ۲۹ درصد

۱ ارقام فوق فقط شامل طرح‌های عمرانی می‌شود و اعتبارات عمرانی متفرقه و اسامی در برآوردها لحاظ شده است.

از تعهدات مالی سال‌های بعد مربوط به پروژه‌هایی است که در سال ۱۳۷۹ آغاز شده است. مجموع تعهدات این گروه حدود ۳۲۰۰۰ میلیارد ریال می‌باشد. بنابراین مجموع تعهدات مالی طرح‌هایی که در سال‌های قبل از برنامه سوم توسعه آغاز شده‌اند در لایحه بودجه ۱۳۸۰ حدود ۶۶ درصد است.

بند «د» ماده ۶۱ قانون برنامه سوم توسعه مبنی بر این که «سازمان برنامه و بودجه موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی تا پایان سال ۱۳۷۹ به منظور صرفه جویی و تسریع در اجرای پروژه‌های عمرانی در جهت اجرای حداکثر تا پایان سال ۱۳۷۹ اولویت‌بندی کند» در لایحه بودجه ۱۳۸۰ چنین اولویت‌بندی دیده نمی‌شود.

پیشنهاد می‌شود:

در پیوست شماره ۲ لایحه بودجه ۱۳۸۰ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی موظف شود اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی ارائه نماید. در خصوص اعمال بند ج ماده ۶۱ (مهندسی ارزش) اطلاعاتی در دسترس نیست ولی نباید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی موظف شود گزارشی از نحوه عمل به این بند در لایحه بودجه ۱۳۸۱ به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

جدول شماره ۳ نمایانگر گوشه‌ای از ایرادات وارده به نحوه ارزیابی فنی، اقتصادی طرح‌های عمرانی می‌باشد. در این جدول اطلاعات برخی طرح‌هایی که در سال ۱۳۷۹ (آغاز برنامه سوم توسعه) عملیات اجرایی آن‌ها آغاز شده و در قانون بودجه ۱۳۷۹ طرح یک ساله (و سال خاتمه آن نیز ۱۳۷۹ بوده) اما در لایحه بودجه ۱۳۸۰ مجدداً سال خاتمه طرح تغییر و اعتباراتی برای آن‌ها در نظر گرفته شده ذکر گردیده است. همچنین برخی از طرح‌ها که در سال ۱۳۷۹ آغاز شده و برآورد اعتبارات سال‌های بعد و سال خاتمه آن در قانون بودجه ۱۳۷۹ ذکر نشده است اما در لایحه بودجه ۱۳۸۰ برآوردی از اعتبارات مورد نیاز برای سال‌های بعد چنین طرح‌هایی صورت اعلام گردیده در جدول شماره (۳) آمده است. در کل، این جدول نمایانگر این مطلب است که در خصوص این گونه طرح‌ها بند «ب» ماده ۶۱ قانون برنامه سوم توسعه به صورت مطلوب اجرا نشده است. نقش نظارتی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به گونه‌ای است که در رابطه با انتخاب و ارزیابی فنی، اقتصادی طرح‌ها نقش آن چنانی ندارد و اعتبارات

عمرانی صرفاً براساس چانه زنی تخصیص داده می‌شود. نظارت و کنترل مؤثر بر طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی مستلزم استفاده از سیستم حسابداری مکانیزه‌ای است که ضمن ارائه اطلاعات کافی به سیستم نظارت، در افزایش کارایی هزینه‌ها نیز مؤثر واقع گردد و نیز تخصیص اعتبارات براساس افزایش کارایی صورت پذیرد. بدیهی است باید اقداماتی برای مکانیزه نمودن نظارت و کنترل مؤثر بر پروژه‌های عمرانی توسط دولت اتخاذ شود.^۱

۱. برای اطلاع بیشتر به گزارش شماره ۱۰ مرکز پژوهش‌ها در رابطه با بودجه ۱۳۸۰ مراجعه فرمایید

شماره پایه‌بنی	موضوع	سال شروع	مصرف قانون بودجه ۱۳۷۸				لازمه بودجه ۱۳۸۰				
			مصرف ۱۳۷۸	تجزیه کل	سال خاتمه	مصرف ۱۳۷۹	مصرف ۱۳۸۰	پاروزمانی سالهای پید	تجزیه کل	سال خاتمه	
۲۱۱۳۰۲۰۳	طرح ملی اشتغالزایی	۱۳۷۹	۳۷۲	۳۷۲	۱۳۷۸	۳۷۲	۳۷۲	۱۳۸۰	۶	۱۳۷۸	۱۰/۵
۲۱۱۳۰۲۰۱	طرح ملی اشتغالزایی	۱۳۷۹	۳۷۲	۳۷۲	۱۳۷۸	۳۷۲	۳۷۲	۱۳۸۰	۶	۱۳۷۸	۱۱
۲۱۰۰۰۸۲۰۵	تعمیر راه کارهای آبرسانی و تعمیر مس‌سازی	۱۳۷۹	۰/۹	۰/۹	۱۳۷۹	۰/۹	۰/۹	۱۳۸۰	۳	۱۳۸۰	۳/۶
۲۰۲۱۰۰۲۲۹	مطالعه منابع آب سازه‌های سخت در مناطق مستعد کندر	۱۳۷۹	۳۳۳	۳۳۳	۱۳۸۲	۳۳۳	۳۳۳	۱۳۸۲	۴	۱۳۸۲	۳۶/۵
۲۰۲۱۰۰۲۲۸	طراحی شبکه انتقال، گریه آب کندر	۱۳۷۹	۷/۵	۷/۵	۱۳۸۱	۷/۵	۷/۵	۱۳۸۱	۴	۱۳۸۲	۱۱/۲
۲۱۳۲۰۳۳۳۹	اصحاف شهرک تحقیقاتی کارآفرینان	۱۳۷۹	۱/۲۸	۱/۲۸	۱۳۸۱	۱/۲۸	۱/۲۸	۱۳۸۱	۳	۱۳۸۲	۱۱/۲
۲۱۳۲۰۲۲۳۳	تحقیقات فرسنگ و ساماندهی شاخص‌ها	۱۳۷۹	۳/۸۶	۳/۸۶	۱۳۸۱	۳/۸۶	۳/۸۶	۱۳۸۱	۷/۲	۱۳۸۲	۱۱/۱/۸
۲۱۳۲۰۲۲۳۲	مطالعه و ساماندهی زمین‌ها	۱۳۷۹	۱	۱	۱۳۸۱	۱	۱	۱۳۸۱	۱	۱۳۸۰	۴/۳۶
۲۱۳۲۰۲۰۱	سهولت‌های آموزشی مؤسسات آموزش عالی غیر انتظامی	۱۳۷۹	۵/۲	۵/۲	۱۳۷۹	۵/۲	۵/۲	۱۳۷۹	۱	۱۳۸۰	۲
۲۱۲۰۰۵۵۰۴	مطالعه ساماندهی کالبدی دانشگاه‌های علوم پزشکی	۱۳۷۹	۱	۱	۱۳۷۹	۱	۱	۱۳۷۹	۱	۱۳۸۰	۱/۵
۲۱۲۰۰۵۵۰۳	مطالعه ساماندهی کالبدی دانشگاه‌های علوم پزشکی	۱۳۷۹	۱	۱	۱۳۷۹	۱	۱	۱۳۷۹	۱	۱۳۸۰	۱/۵
۲۱۲۰۰۶۲۰۱	تعمیر مراکز موجود پیام‌رسان و ارسال دیداری و ...	۱۳۷۹	۱۶	۱۶	۱۳۷۹	۱۶	۱۶	۱۳۷۹	۱۰	۱۳۸۲	۳/۱
۲۱۲۰۰۶۲۰۲	توسعه و تکمیل سیستم اطلاعات مدیریت آموزش عالی و ...	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۳	۱۳۸۲	۶
۲۱۲۰۰۶۲۰۳	توسعه و تکمیل سیستم اطلاعات مدیریت آموزش پزشکی	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۳	۱۳۸۲	۶
۲۱۲۰۰۶۲۲۳	ساماندهی و تجهیز گروه‌های علمی و بهداشتی دانشگاه‌های غیر تریز	۱۳۷۹	۱	۱	۱۳۷۹	۱	۱	۱۳۷۹	۱	۱۳۸۲	۲
۲۰۵۰۵۲۱۱	مسابقات سازای تیرستان‌های دانشجویی در ورزش	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۴	۱۳۸۰	۸
۲۰۵۰۱۲۷۶	تعمیر و تجهیز مجموعه ورزشی تختی تهران	۱۳۷۹	۲	۲	۱۳۷۹	۲	۲	۱۳۷۹	۲	۱۳۸۱	۷
۲۰۲۰۰۳۲۰۱	تکمیل صفای قم	۱۳۷۹	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۳۷۹	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۳۷۹	۲	۱۳۸۰	۱۳/۶
۲۰۲۰۰۳۲۰۲	ساماندهی و معرفی تعمیرات موجود در مناطق محروم و مناطق روستایی	۱۳۷۹	۱۱	۱۱	۱۳۷۹	۱۱	۱۱	۱۳۷۹	۸	۱۳۸۰	۱۹
۲۰۲۰۰۳۲۰۳	ایجاد کارگاه‌های آموزشی سنتی و تولیدات فرهنگی	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۴	۱۳۸۰	۸
۲۰۲۰۰۳۲۰۴	بازسازی و مرمت کتیبه و محوطه مدرسه عالی شهید مطهری	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۴	۴	۱۳۷۹	۴	۱۳۸۰	۸
۲۰۱۳۰۲۰۱	تسهيلات اعتباری مؤسسات آموزش غیر انتظامی جدید	۱۳۷۹	۳/۸۹	۳/۸۹	۱۳۷۹	۳/۸۹	۳/۸۹	۱۳۷۹	۳	۱۳۸۰	۶/۸۹
۱۱۰۰۰۲۲۲۱	تعمیر و تکمیل و خرید ساختمان‌های تجهیزات و ماشین‌آلات آزمایشگاهی ایران	۱۳۷۹	۶	۶	۱۳۷۹	۶	۶	۱۳۷۹	۳	۱۳۸۰	۶/۸۹
۱۳۸۰۰۲۲۰۲	تدارک و آماده‌سازی و وصول مالیات بر ارزش افزوده	۱۳۷۹	۲/۷۸	۲/۷۸	۱۳۷۹	۲/۷۸	۲/۷۸	۱۳۷۹	۵	۱۳۸۱	۳۷/۸
۱۳۸۰۰۲۲۰۳	طرح جامع مطالبی بر موضوع مله، ۴۰ قانون برنامه سوم توسعه	۱۳۷۹	۱۰	۱۰	۱۳۷۹	۱۰	۱۰	۱۳۷۹	۲۰	۱۳۸۱	۵۰
۱۳۸۰۰۲۲۰۴	وزارت امور اقتصادی و دارایی	۱۳۷۹	۵/۳۸	۵/۳۸	۱۳۷۹	۵/۳۸	۵/۳۸	۱۳۷۹	۲۰	۱۳۸۱	۳۷/۸
۱۳۸۰۰۲۲۰۵	وزارت امور اقتصادی و دارایی	۱۳۷۹	۱۰	۱۰	۱۳۷۹	۱۰	۱۰	۱۳۷۹	۲۰	۱۳۸۱	۵۰
۱۳۸۰۰۲۲۰۶	وزارت امور اقتصادی و دارایی	۱۳۷۹	۵/۳۸	۵/۳۸	۱۳۷۹	۵/۳۸	۵/۳۸	۱۳۷۹	۲۰	۱۳۸۱	۳۷/۸

ضمیمه شماره ۱- وضعیت مالی و اجرایی پروژه‌های عمرانی

نسبت اعتبارات عمرانی دولت به هزینه‌های جاری و نیز نسبت اعتبارات عمرانی دولت به کل پرداخت‌ها در جدول زیر آمده است. مقایسه عملکرد این دو نسبت با اهداف کمی قانون برنامه دوم توسعه، نمایانگر عدم حصول این اهداف بوده است. همچنین روند این دو شاخص کاهشدهنده است، یعنی به توسعه واقعی بهای کمی داده می‌شود.

جدول ۲

عنوان	سال					
	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	مصوب ۱۳۷۹
اعتبارات عمرانی (میلیارد ریال)	۱۳۱۷۳	۱۹۲۱۲	۲۰۴۷۱	۱۷۴۲۵	۲۴۹۴۱/۵	۲۶۲۷۰/۳
اعتبارات جاری (میلیارد ریال)	۲۸۷۸۹	۳۷۵۷۱	۴۴۹۶۷	۵۳۵۴۵	۶۸۳۱۱	۸۴۹۶۵
کل پرداخت‌ها (میلیارد ریال)	۴۱۹۶۲	۵۶۷۸۳	۶۵۴۳۰	۷۰۹۷۰	۹۳۱۶۰/۸	۱۱۱۳۳۵/۵
نسبت اعتبارات عمرانی به جاری (درصد) (عملکرد)	۴۵/۷	۵۱	۴۵	۳۲/۵	۳۶/۵	۳۱
نسبت اعتبارات عمرانی به کل پرداخت‌ها (درصد) (عملکرد)	۳۱/۴	۳۴	۳۱	۲۴/۵	۲۶/۷	۲۴/۹
نسبت اعتبارات عمرانی به جاری (مصوب قانون برنامه دوم)	۶۱	۶۹	۷۸/۹	۸۶	۹۳	
نسبت اعتبارات عمرانی به کل پرداخت‌ها (مصوب قانون برنامه دوم) (درصد)	۳۷/۹	۴۱	۴۴/۱	۴۶/۳	۴۸	

در طول سالیان گذشته، به دلیل محدودیت‌های مالی ناشی از نوسان درآمد نفتی دولت، بودجه‌های عمرانی صرف اتمام تعداد زیادی پروژه‌های عمرانی (علی‌الخصوص در طول برنامه دوم توسعه) گردیده است. در نتیجه طول اجرای پروژه‌های عمرانی افزایش و هزینه

آن‌ها بیش تر شده است. افزایش متوسط دوره اجرای طرح‌های عمرانی ملی^۱ هزینه سنگینی را به دولت تحمیل می‌نماید که در صورت کاهش مدت زمان اجرای پروژه‌ها، صرفه‌جویی قابل توجهی انجام می‌گیرد که منافع سرشاری برای کشور به دنبال خواهد داشت.

اهم مشکلات مالی و اجرایی پروژه‌های^۲ عمرانی در سال ۱۳۷۸ به شرح زیر هستند: مهم‌ترین مشکل طرح‌های عمرانی در برنامه دوم توسعه، آغاز بی‌رویه تعداد زیاد پروژه‌های عمرانی در هر سال بوده است. تعداد پروژه‌های جدید ملی که در سال ۱۳۷۶ به اوج خود یعنی ۲۴۰۰ پروژه رسیده بود در سال ۱۳۷۷ به ۱۹۰۳ و در سال ۱۳۷۸ به ۱۴۸۷ پروژه کاهش یافته است. این تعداد پروژه در کنار مشکلات درآمدی و محدودیت بودجه، وضعیتی را پدید آورده که لزوم تحول در نظام تهیه و تصویب طرح‌های عمرانی را برای کنترل وضع موجود ایجاب می‌کند.

در سال ۱۳۷۸، ۵۸ درصد از اهداف سالانه عمرانی ملی تحقق یافته است. ۳۲/۲ درصد از پروژه‌هایی که زمان خاتمه آن‌ها فرا رسیده به بهره‌برداری رسیده‌اند، میانگین وزنی مدت اجرای پروژه‌های خاتمه یافته در سال ۱۳۷۸ برابر ۸/۱ سال است و می‌بینیم که همه این شاخص‌ها وضعیت نامطلوبی دارند. در سال ۱۳۷۸ تعداد ۲۳۷۶ پروژه که قبل از برنامه دوم توسعه شروع شده‌اند هنوز در دست اجرا هستند و این پروژه‌ها که ۵۴ درصد از حجم سرمایه‌گذاری عمرانی ملی در دست اجرا را دارند، نقش اصلی را در طولانی شدن متوسط مدت اجرای پروژه‌ها ایفا می‌کنند.

در گزارش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی دلایلی که سبب وضعیت نامطلوب طرح‌های عمرانی شده‌اند به شرح زیر می‌باشند:

- کمبود اعتبارات و مشکلات مالی. علاوه بر این نامتعادل بودن حجم کار طرح‌های در دست

۱ براساس مطالعات انجام شده، هر ریال که در فعالیت‌های عمرانی مصرف می‌شود به طور متوسط ۷۵ سال بدون استفاده باقی می‌ماند. در صورتی که هزینه فرصت از دست رفته ناشی از دوره طولانی اجرای پروژه‌های عمرانی را با نرخ بهره ۱۰ درصد در سال محاسبه کنیم، در این صورت هزینه تمام شده پروژه عمرانی بیشتر از دو برابر منابع مصرف شده برای آن است. اگر نرخ بهره را ۲۰ درصد در سال در نظر بگیریم، هزینه تمام شده حدود ۴ برابر منابع مصرف شده خواهد بود. بنابراین طولانی شدن مدت اجرای پروژه عمرانی زیان جبران ناپذیری به اقتصاد کشور وارد می‌سازد.

برای مطالعه بیشتر به کتاب اقتصاد ایران، دکتر مسعود نیلی، مؤسسه عالی پژوهشی در برنامه‌ریزی و توسعه، صفحات ۲۵۱-۲۴۸ مراجعه شود.

۲ گزارش نظارتی پروژه‌های عمرانی ملی (سال ۱۳۷۸)، معاونت امور فنی سازمان برنامه و بودجه.

اجرا و بودجه عمرانی کشور مشکل بزرگی است که گریبانگیر طرح‌های عمرانی شده و موجد مشکلات بیش‌تر شده است.

- در سال‌های اخیر برخی طرح‌ها که فاقد توجیهات فنی - اقتصادی و مطالعات طراحی کافی بوده‌اند در بودجه عمرانی لحاظ شده‌اند.

- ناتوانی برخی دستگاه‌های اجرایی در اجرای عملیات عمرانی محوله و ضعف پیمانکاران.